

Mačeha.

Novela. Spisala *Paulina Pajkova*.

(Dalje.)

X.

Bodanski je bil razumen in značajan mož. Tudi brez prošnje Eufemijine, da zamolči Elzi njuno nekdanjo zvezo, bi jej on ne bil tega iz dveh uzrokov odkril. Prvi je bil ta, ker mu je bil spomin na svojo prvo ljubezen tako svet, da je menil oskruniti ga, ako bi ga komu zaupal. Drugi uzrok pa je bil še važnejši. Našel je namreč Eufemijo tako močno njemu nasproti spremenjeno, da je sodil, da ga ona ni nikdar mogla tako iskreno ljubiti, kakor je nekđaj mislil. In to zavoljo tega, ker je bilo njeno obnašanje proti njemu še vedno enako mrzlo, da-si jej je bil on svoj pregrešek priznal ter jo prosil odpuščenja in Eufemija mu bila zagotovila, da bosta za naprej ostala prijatelja.

Ko bi njen soprog še živel, sklepal je Bodanski čestokrat svojo sodbo in pogled mu je pri tem mračen postajal, še pohvalil bi njeno ostro postopanje z menoj. Ali zdaj ko je že poldrugo leto vdova, čemu to njeno vedno izogibanje, ta maločutnost v pogovorih z menoj? — Zato se mu je zdelo nepotrebno, da bi kalil Elzi mir s samimi sencami že davne preteklosti. —

Potem ko je Bodanski zopet našel Eufemijo, ktere podoba mu je skozi celih dvanajst let edina pojila fantazijo in mu krepčala pobito srce, občutil ni več za Elzo niti polovice onega zanimanja, ktero je s početka zá-njo gojil.

Da-si bi bil zdaj on najrajši pretrgal z njo vsakoršno zvezo ter živel zopet v spominih na svojo izbeglo srečo, vendar je bil toliko mož, da ni nikdar niti mislil prelomiti jej dane besede. Hotel je postati Elzin soprog, samo odlagal je to vedno na daljši čas.

V toplicah je bil z Elzo sklenol, da bode njuna poroka v jeseni. Ko je pa prišla jesen za Elzo s prepočasnimi, za Bodanskega pa s preurnimi koraki, odložil je ženitev iz malenkostnih uzrokov na prihodnji pust.

Prihajal je redoma vsako soboto obiskavat svojo nevesto; mudil se je na njenem domu poldrugi dan in ta čas je večjidel le s svojo nevesto prebil, a vsakokrat je odhajal bolj pobit in sam s seboj bolj nezadovoljen od nje.

Eufemija se ga je kolikor mogoče izogibala. Po prvem svojem pogovoru se nista več sama sešla v družbi. Silila je celó, da bi se poroka čim preje izvršila.

Bodanski je občudoval veliko skrb in ljubezen, ktero je Eufemija

pri vsakej priliki izkazovala Elzi, in čudil se kako more Elza tako malo-čutna biti proti tolikej nesebičnej vdanosti. Elza je namreč po zadnjem prepirljivem besedovanji z Eufemijo postala proti njej neuljudna ter jo bolj ko mogoče prezirala. —

Bodanski je hotel Elzi očitati njeno nedostojno obnašanje proti Eufemiji, a bal se je, da bi se pri tem ne izdal. Kajti že ako je le slišal Eufemijino imé imenovati ali pa čul o njej govoriti, razvnelo ga je to takó, da je bil potem nekaj časa v neprijetnej zadregi.

Zastonj se je boril proti temu mogočnemu čuvstvu, ki ga je čim dalje tem bolj svojeglavno zasledovalo; vendar pa ni nič drugega s tem dosegel, kakor da se je začelo njegovo zdravje hujšati.

Njegovo lice prej zdravobarvno, postajalo je rumeno in upadlo; oči prej bistro-gibčne, gledale so zdaj medlo ter z nekim nemirom vedno nekoga iskale.

Ko sedi zopet nekega dne poleg svoje neveste in ga ona z vprašanji osipuje ter zahteva nasvetov, kakó bi naj uredila sobe svojega bodočega stanovanja, kakšne barve njemu najbolj godijo i. t. d. in je bil on pri tem malobeseden in raztresen, očita mu Elza občutljivo pa z ljubeznijo: Ljubi Arnold, Vi se pač preveč trudite s svojim poklicem; Vi ste gotovo bolni, kajti že nekaj časa opazujem, kako Vaše lice upada. Ko bodem jaz Vaša soproga, ne bodem dovoljevala, da bi brez počitka noč in dan letali k bolnikom.

In ko je takó govorila, obrnola je svoje od ljubezni oživljene oči sramežljivo v tla in rudečica, ki jo je pri tem naglo in močno oblila, jej je ljubko pristojala. —

Izpolnjevati svoje dolžnosti je vsakemu človeku prva dolžnost, odvrne resno Bodanski, ki je predobro vedel, kje tiči uzrok njegove telesne slabosti. Kakó bi mogel po noči mirno dalje spavati, ako vém, da me bolnik potrebuje, da mu jaz s svojo pričujočnostjo polajšam bolečine, morda celó življenje rešim? —

Kako ste blagi, pravi nato Elza mehko in kakor se je videlo vsa vá-nj zamaknena. Kakó rada bi tudi jaz kaj posebnega za Vas storila, da bi Vam izkazala, kako Vas častim! —

Ali me ne ljubite že dovolj, Elza? reče Bodanski nekako ginen in z negotovim glasom, ter prime njeno roko, ktero mu je bila ona govoré déla na ramo, in jo nežno boža. Uboga devotka, mislil si je pri tem, kakó si mi vdana, ali jaz te vendar pri vsej svojej najboljšej volji ne morem več ljubiti! —

Ah, to ni nič Arnold; Vas ljubiti je največja sladkost, déje Elza prijetno strepetaje pod utisi njegovega ljubkovanja. Jaz bi bila želela, da bi mi bili prepovedali pisariti, kakor me je vedno strašila Eufemija, da mi boste. Potem bi Vam bila vsaj že nekaj žrtvovala. —

Eufemija? — Kaj je dejala gospa Eufemija, seže jej nestrpljivo Bodanski v besedo in izpusti kakor prestrašen njeno roko. —

Elza mu je bila takoj prvi dan, ko jo je bil Bodanski obiskal, odkrila, da pisari in mu je tudi čitala nekaj drobiža izpod svojega peresa. Toda Bodanski, takrat še ves omamljen od občutkov svojega snidenja z Eufemijo, še poslušal ni, kar mu je ona čitala, še manj pa da bi mu bilo prišlo na misel prepovedati jej to. In tudi pozneje so se njegove misli premalo pečale z njegovo nevesto, da bi se bil zanimal za njeno delovanje. Njegov duh je vedno z neko trmo le v preteklosti živel, v dobi svoje prve ljubezni z Eufemijo; od tod pa se zopet povrnol k Eufemiji kot vdovi, in samó na njenem kretanji in govorjenji je visela njegova duša. —

O nič kaj posebno važnega, odgovori Elza na njegovo vprašanje s sladkim nasmehom. Kar je Eufemija večkrat trdila, to je bil zopet le majhen dokaz njene neizmerne zavidnosti. Rekla je namreč, tako nadaljuje z zadovoljnostjo in gleda hvaležno Bodanskega, da mi ne boste nikdar dovolili, da bi bila pisateljica, ker Vi znameniti možje ljubite priproste in samo za dom živeče ženske. —

Tako je trdila gospa inspektorica? poprašuje s poudarkom Bodanski in se zamisli. —

Da, tako nespametno je govorila ona, ki je nekdam bila moja odgojiteljica. —

Vaša odgojiteljica? ponovi on hitro in čudéč se dela velike oči. Nikdar mi niste kaj o tem povedali, Elza! —

Kaj še res niste vedeli, da je bila Eufemija moja odgojiteljica skozi celih deset let? odgovori Elza z neko ugodnostjo, ker jo je veselilo enkrat kaj neprijetnega govoriti o Eufemiji ter tako že dolgo gojeni žolč izliti nad njo. — Poldrugo leto je še le, kar nosi častno imé gospe inspektorice. —

Poldrugo leto še le? zakliče Bodanski prijetno iznenadjen in postaja pazljiv. Ne, ni mogoče, dostavi potem naglo s prejšnjo resnobljostjo; saj toliko je ravno, kar je Vaš oče, gospod inspektor umrl. —

Elza se smeji iz celega srca, da jej skoro solze v oči stopajo in reče med smehom: Kaj ne Arnold, to je moral biti ljubeznjiv ženin, moj ubogi oče, ki se je že na smrt pripravljaj, ko je svojo roko gospodični Eufemiji v zakon podal? — Hočem Vam na kratko povedati ta zanimivi roman naše rodbine.

Kakor veste, nadaljevala je živahno in češljala majhnega mačka, ki jej je bil skočil na krilo, zdaj pod brado, zdaj za ušesi, kakor se je obračal; — moj dobri oče je bil bolehen skozi celih deset let. Ker sem bila jaz njegov edini otrok in po smrti svoje matere, katero sem že v zibelki izgubila, njegov edini biser, ljubil me je črez vse. Zato sem

bila tudi vedno trmasta in nahajala vedno le v tem svoje največje veselje, da sem delala ravno temu nasproti, kar se mi je ukazovalo. In kakoršna sem bila kot otrok, takošna sem vzrastla v devojko, in takošna bodem tudi ostala kot žena!

Besedo „žena“ poudarjaje je s porednim kretanjem za trenotek nagnola svojo glavico na Bodanskega.

Da pridem h koncu, nadaljuje glavo privzdignovši; ker je oče slutil, da se njegovo življenje h koncu nagiblje, bil je zavoljo mene v večnih skrbéh. Menil je, da bodem kedar postanem sirota, menda v nadlego celemu svetu. Zato je prosil Eufemijo za njeno roko, da bi jaz izgubivši očeta pridobila mater, ki bi me imela na vajetih. Eufemija, se vé da, ni bila preveč vesela takega ženina; ali revica, kaj je hotela? Mislila je na prihodnjost, slutila, da je jaz po očetovej smrti ne bodem več pri sebi trpela, ker sem bila že sedemnajstletna, in ker je najbrž tudi imela strah pred svojo negotovo bodočnostjo, privolila je rajši v poroko z mojim umirajočim očetom. —

In kako dolgo je potem Vaš oče še živel? vpraša hlastno Bodanski. —

Samo pet ali šest ur je bila Eufemija srečna soproga, reče smehljaje se Elza, a ko bi pa bila takrat mogla v Bodanskega notranjost videti, nje posmeh bi se bil menda v bridki jok spremenil. —

Neizmeren je bil upliv njenega pripovedovanja na Bodanskega. Sedel je tú, kakor okamenel. Samo prsi so se mu hitrejšje vzdigovale in ustne so trepetale pod gostimi brkami. —

Zakaj govorite tako zaničljivo o svojej materi, Elza? reče potem površno, da bi le nekaj govoril in s tem zakrival svojo zmočenost. —

Ali Vam že nisem povedala, Arnold, da mi je ona do smrti nevošljiva za vse, kar imam in znam? pravi Elza nekoliko nevoljna, ker jej ni bilo prav, da jo Bodanski svari. —

Jaz še do zdaj nisem tega zapazil, pač sem že mnogokrat občudoval njeno potrpežljivost z Vami, njeno požrtvovalnost —

Hinavščina, druga nič, pretrga mu Elza besedo nestrpljivo z roko maháje; ali ne vidite, kako je že zastarela in grda postala, odkar se jezi, da imam v Vas tako vrlega ženina? —

Bodanskemu na enkrat sapa zastane. Srce mu neha za trenotek bíti, a potem je kakor s kladvom tem močnejše udarjalo.

Eufemija me še ljubi, navdaje ga na enkrat slutnja in okó mu zasveti, kakor v vročici vsled notranje vznesenosti.

Eufemija grda? mrmra potem, kakor bi govoril samemu sebi. Nekoliko trpeče izgleda, to je res; toda gospa inspektorica je vendar najzanimivejša ženska, kolikor sem jih kdaj poznal. —

Ženska, ki je že v letih, ne more več biti zanimiva, pravi Elza slabo premagujoča svojo nevošljivost in vidi se, kakor da se hoče zajokati. —

Kaj v letih, odvrne ognjeno Bodanski; kaj se Vam ženskam vse ne zdi? Nihče bi gospej Eufemiji več let ne prisojal, kakor kakih petindvajset! —

A potem kakor da bi mu bilo žal, da se je za Eufemijo potegoval, dostavi hitro in nekako trdo: Ako pa sem rekel, da je Vaša mati lepa, s tem nisem menil, da bi Vi Elza ne bili ljubeznjivi. —

O vkusih se ne dá prepirati, pravi Elza videzno razžaljena, in po njenem obrazu, ki je bil pred nekolikimi trenotki še tako veder, razprostirala se je zdaj mračna senca. Potem še hoče nekaj dostaviti, a takoj umolkne, ker je Eufemija v sobo stopila. —

Odpustita, da Vaju motim, pravi Eufemija vstopivši; potem pa dostavi proti Elzi obrnena: Naša sosedinja, gospa svetovalka, te daje prositi, ali bi utegnola k njej priti za nekoliko trenotkov. —

Ravno zdaj, ko je Arnold tú, reče Elza z nevoljo. Potem pa si premisli, vstane in reče: Ne, vendar jej ne smem tega odrekati! Obetala mi je dragocén nevestin dar; lahko bi ga izgubila, ko bi jej te ljubavi ne storila. Jako je občutljiva in se čuti kmalu razžaljeno. —

Rekši déne ljubkovaje svojo roko Bodanskemu okoli vratú in zašepeče: Naj Vam ne bo med tem dolg čas, moj dragi; v desetih minutah upam, da pridem nazaj. —

Bodanski se zgane, ko ga Elza tako nenadoma objame ter se jej temnega obraza in v zadregi umakne. Eufemija pa se obrne to zagledavši v stran, in mrtvaška bledeba jej lice pokrije. —

Elza v hitrici ničesar ne zapazi in hiti h gospej svetovalki, da bi se tem preje vrnola. —

Ko Elza črez kakih pet do deset minut nazaj pride, prevračala je Eufemija pri malej mizici v kotu sobe stari album, Bodanski pa bobnal po steklu na oknu. —

Obadva sta kakor osvobodjena vzdehnola, ko Elza vstopi.

Elza vsa pobita pové, da želi gospa svetovalka, naj bi se z njo na sprehod peljala, kakor je to zdaj že večkrat storila, odkar je omožila svojo hčer. —

Pojdem pa jaz namesto tebe, Elza, ponuja se Eufemija z nekim nemirom. —

Saj veste, pravi Elza zbadljivo, da ne ljubi gospa svetovalka preveč Vašega društva, ker se jej zdite nekoliko dolgočasni. —

Za énkrate bode menda vendar prestala, pravi Eufemija vsa zarudela. Prizadevati si hočem, da jo po mogočosti kratkočasim, in se hoče hitro oddaljiti. —

Ne, nikakor ne, zoperstavlja se Elza, ki jej je ugajalo Eufemijo poniževati v Bodanskega pričujočnosti, ker jo je še bolelo, da jo je on preje toliko pohvalil. Meni se dobra gospa preveč smili, da bi jej jaz niči

ene urice ne žrtvovala. Vi pa Arnold, idite med tem tudi na sprehod, da se ne boste domá dolgočasili, dostavi še Eufemijo neprijazno po strani gledajoč in ponudi Bodanskemu svojo roko v pozdrav.

Bodanski se njene roke komaj dotakne, vzame klobuk, pokloni se Eufemiji in odide za Elzo. —

XI.

Ko se je Eufemija prepričala, da je Bodanski že zapustil stanovanje in je čula odhajajoč voz, s katerim se je Elza z gospo svetovalko odpeljala na sprehod, gledala je nekaj časa zamišljeno pred se. Potem pa se nenadoma bridko zajoče.

Borbe, katere že prestaja, odkar je Elza nevesta in hodi Bodanski v hišo, so tako silne in mučne, da jej že pešajo moči. Z vsem naporom si je prizadevala, da bi uduševala čuvstva, ktera je za Bodanskega še od prejšnjih časov sèm gojila; toda vse zastonj. Svoje ljubezni do Bodanskega ni mogla zamoriti, tudi pri vsem svojem neizmernem trudu ne. Sredstva pa, ktera je rabila, da bi čim preje v sebi in v njem nekdanje nagnenje zatrla, napravila so pri obeh ravno nasprotni učinek. —

Eufemija je dobro videla, kako hudo rani Bodanskega njeno strogo postopanje z njim; čutila je, da on vsled tega brezkončno trpi, ker je nesrečen. To sočutje pa je bilo ravno, ki je pomnoževalo njena prejšnja čuvstva zá-nj.

A če je Bodanski trpel, menéč, da je Eufemijina strogost resnična, trpela je Eufemija še mnogo več. Ona je namreč s strahom izprevidela, da nje odpovedanje Bodanskemu ne obeta sadú. Kajti Bodanski, ne da bi bil Elzi vedno bolj vdan prepričavši se, da ga Eufemija ne mara, postajal je le proti njej vedno hladnejši. Elza pa, ker si je napačno tolmačila Eufemijino obnašanje, ki je bilo proti njenemu ženinu neprijazno, je ni več tako kot nekdanj spoštovala, še manj pa ljubila. Dva velika udarca občutljivemu Eufemijinemu srcu: moralna izguba Bodanskega in Elze ob enem. Ni bilo dovolj, da je bila ona pri tem nesrečna, vedela je tudi, da je on nesrečen, in slutila je, da bode tudi Elza, ako ne izpremeni Bodanski svojega mišljenja, imela z njim enkrat neprijetno življenje.

To prepričanje jo je danes zopet vznemirjalo. Zato je zdaj na samem dala na enkrat prostost dolgo zadržanim solzam. Ko se zajoče, prime se za vroče čelo in šepeče: Kakšen konec bode-li imela ta ženitev? — Bog! vzdihnola je iz globočine svoje duše s sklenenima rokama, pozabi mene in daj njemu, njej, obéma skupaj uživati največjo blagost! —

Nekdo je potrkal na vrata. Eufemija se prestraši in obriše hitro solze, ki so jej še visele na dolgih trepalnicah. Ker ni nikogar pričakovala, menila je, da se je zmotila, in zato se noče oglasiti.

Trkanje se ponovi. Najbrž je šla kuharica k sosedi ter pustila vežna vrata odprta; morebiti je kakšen reven potovalec, ki prosi miloščine, mislila si je, in seže v žep po drobiž ter gre med tem k vratom pogledat.

A kakó se zavzame, ko zagleda pred seboj namesto reveža — Bodanskega.

Vi tukaj? reče Eufemija neprijetno iznenadjena in se v zadregi postavi med vrata; menila sem, da ste šli na mestni vrt godbo poslušat. —

Ali Vam je moja družba takó neljuba, Eufemija, odvrne Bodanski trdo in nagrbanči čelo, ker mi hočete, kakor vidim, vhod zabraniti? — To rekši stopi določno v sobo, déne klobuk proč, sleče površno suktnjo ter hodi z velikimi koraki gor in dol po sobi, kakor dela človek v lastnem stanovanji. —

Eufemija, ktero je Bodanski dozdej sploh klical za gospo inspektorico, zdregeta po vsem životu, ko jo nenadoma po imenu pokliče. Ko pa še vidi povrh njegovo nenavadno določno obnašanje, bala se je kakega neugodnega prizora.

Zato začne po sobi pospravljati, kakor da mu hoče s tem pokazati, da nima časa muditi se z njim in mu pri tem nekako plašno pripoveduje: Letos imamo izvrstno vojaško godbo grofa Thun-Hohensteinskega pešpolka —.

Kako bi me radi spravili iz doma! seže jej Bodanski porogljivo v besedo. Ali vedite, da sem se nalašč vrnil, ker vém, da ste sedaj sami domá, in ker hočem na vsak način enkrat zopet brez prič z Vami govoriti. —

Jaz ne bi vedela, kaj bi mi imeli povedati, gospod doktor, kar se ne bi dalo tudi vpričo Elze govoriti, reče Eufemija navidezno malomarno, a poznalo se jej je, kako je prestrašena. —

Vedno imate to imé na ustnih; vedno mi to devojko kot neko strašilo pred oči postavljate! odvrne Bodanski nestrpljivo in temnega obraza. —

Elzo, svojo nevesto, ktero popeljete v kratkem pred oltar, imenujete devojko strašilo? odvrne mu občutljivo Eufemija.

Moja nevesta? ponavlja bridko Bodanski in gleda v tla. Da, da res! nekaj je bila —.

Kaj vendar menite s tem? pretrga mu jezno Eufemija govor in mu pogleda na ravnost v oči. Vi ste mož in kot tak boste tudi držali svojo besedo!

Ako je od prve dane besede odvisno, potem ste Vi, Eufemija, moja nevesta; kajti Vam sem najprej dal svojo besedo, ktero sem pripravljen vsak hip izpolniti, déje burno Bodanski in se Eufemiji približa. —

Nikdar! kriči Eufemija upadlega lica in se mu umakne. —

Čemu se jezite, Eufemija? reče nekoliko poredno Bodanski; saj me s tem vendar ne boste prepričali, kar se že tako dolgo zastonj trudite dokazati mi, da bi me več ne ljubili! Jaz sem zdravnik, nadaljuje mehkejšo in kot tak vém soditi, od kod izvira Vaše bolešno lice, Vaša preobčutljivost, ki spremlja vsako Vašo besedo in kretanje. Tudi sem zvedel danes, zakaj ste dovolili postati inspektorjeva vdova. Vi ste pri tem činu samo poslušali svoj nesebični blagodušni čut, ki dela dobrote svojemu bližnjemu, a seka skrivne rane samemu sebi. Vém, Eufemija, prav dobro vém, da niste gospoda inspektorja nikdar ljubili in tedaj —

Eufemija, ki je stala ves čas, kar je Bodanski govoril, od njega na pol obrnena in mu z roko migala, naj molči, a na njenem obrazu so se barve menjale, obrne se pri zadnji njegovej besedi nenadoma proti njemu ter mu ponosno seže v besedo rekóč: Kdo Vam daje pravico, gospod doktor, soditi o mojem čuvstvovanji za rajnega mojega soproga? —

Bodanski prebledí. Prejšnji zmagonosni izraz njegovega obraza izginol je mahoma. V zadregi gledal je nemo pred se, okoli ust pa se mu je zibal bolestni čut.

Nepričakovano pa burno prime Eufemijo za roki, uprè z obupno določnostjo v njo svoj pogled ter pravi hitro in trdo: Recite, Eufemija, recite odločno, da me ne ljubite, da me že davno več ne ljubite, in ne bom Vas nikdar več nadlegoval. —

Eufemija, ki si je zastonj prizadevala roki odtegnoti mu, zašepeče vsa omamljena v pretrganih besedah: Gospod doktor, — jaz — jaz Vas — jaz Vas nič —.

Dalje ni mogla govoriti; kajti Bodanski, ki je z mrtvaškim strahom čakal na osodepolni nje odgovor in je zató skoro brez sape pazil na vsako izpremembo njenega obraza, a vidéč na njem izraženo grozno bridkost in prepadloost, zvedel je dovolj. Neizrekljiva radost ga prešine, in spozabivši se poobjame Eufemijo ter jo ognjeno pritisne na srce. —

Eufemija spusti za trenotek zmočena glavo na njegovo ramo, a zavedevši se potem iztrga se mu urno iz rok in pravi hitro z negotovim glasom: Izpustite me! — To je nespodobno! — Kaj to pomenja? —

Kaj to pomenja? odgovori Bodanski radosten. Pomenja, da sva obadva stvarjena, da drug drugega osrečiva z medosebno ljubeznijo; da hočejo nebesa naju zopet združena, ki sva vsled samega neprijetnega slučaja bila tako dolgo ločena! —

Ne igrajte nepotrebnih prizorov, ki Vam ne delajo časti, meni pa niso pristojni, pravi Eufemija resno in popolnoma mirna. Vi ste Elzin ženin in le kot takemu sem prisiljena biti Vam prijaznejša, kar bi sicer z Vami nikdar več ne bila. Ako pa nadaljujete svoje postopanje proti

meni, ne bodeva se, gospod doktor, od danes naprej več videla, dokler ni Elza Vaša soproga. —

Gospa inspektorica, reče Bodanski ves prepaden z votlim glasom in se mrzlo pred njo pokloni; obetam Vam, da postane Elza v kratkem moja soproga. A obetam Vam ob enem tudi, nadaljuje slovesno, kakor bi prisegal, da bode ona potem namesto srečna le pomilovanja vredna žena. —

Kaj jej hočete potem storiti? zakliče Eufemija preplašena. —

Kaj Vas to briga, odgovori temno Bodanski. —

Ali jaz sem Elzina varuhinja, jaz moram skrbeti, da bode ona srečna, reče skrbljivo Eufemija. —

Jaz pa bodem nje soprog in tedaj odpade Vaša oblast in skrb za njo, odvrne Bodanski z moškim poudarkom. —

Eufemija se uspehana vsede na stol in si zakrije z rokama obraz. Strah jo je za trenotek premagal. Po kratkem neugodnem molku vstane zopet in reče mirnejše ter z neko gotovostjo: Vi jej ne boste nič hudega storili; imate za to preblago srcé. —

Imel sem ga nekdam, godrnja Bodanski med zobmi, a Vi ste ga popačili. —

Tudi to se mi očita, misli si Eufemija z bolestjo, a ne pokaže svoje bridkosti, temveč približa se Bodanskemu, déne svojo roko rahlo na njegovo ramo, povzdigne vá-nj svoje mokre oči in reče slovesno: Prava blagost se nikdar ne popači! In Vašo smatram kot tako, ker Vam je prirojena, ker —

Bodanski se zgane, ko se ga Eufemija dotakne. Ko se pa še njegov pogled ujame z njenim otožnim, prosečim pogledom, obrne se neprijazno od nje in jej hitro preseka govor hudujé se: Čemu se mi laskate? Kaj mislite s tem doseči? — Ko pa še vedno čuti na rami lahno tego Eufemijine roke, strese jo neuljudno od sebe in še dostavi ves razburjen: Zakaj tú stojite in me na smrt mučite? Pojdite, pojdite vendar proč! In kakor brez uma te besede izgovorivši obrne glavo od nje. —

Eufemija ni čakala, da bi jej on še enkrat ukazal, naj odide. Pogleda ga samo pomilovalno s preplašenimi očmi in ničesar ne odgovorivši odide vsa vznemirjena iz sobe. —

Upadlega lica in razburjen gleda Bodanski za njo in koraka po sobi. Na enkrat se ustavi in iz njegovih prsij se vzdigne globok vzdih spremljan od besed: Izgubil sem jo! — In ko takó tú stoji podoba obupa, zagleda na tléh majhno cvetico, ktero je prej Eufemija na prsih nosila. Hitro seže po njej in jo stisne krčevito v pest, kakor bi se bal, da bi še tudi nje ne izgubil. —

Skozi odprto okno pa prinaša vetriček posamezne glasove nekega starega napéva, ktereja je potrupana „lajna“ na sosednjem dvorišči igrala.

Otožna godba se je strinjala z Bodanskega potrto notranjostjo. Bodanski se na okno nasloni in posluša željno medle glasove one podrtije.

Zdaj odprè pest in iz nje vzame cvetico, ki je že bila vsa pomandrana. Počasi jej trga posamezna peresca in jih éno za drugim prepušča sapi, da jih odnaša. Mirno gleda za njimi, kako so po zraku plesala, dokler se niso v cestnem prahu izgubila. Ko pa z zadnjim perescem isto stori, stegne hitro kakor prestrašen svojo roko, da je zopet ulovi. In ko se mu to tudi posreči, odprè medaljon, kterege je nosil pripetega k urnej verižici in položi z neko pobožnostjo ono peresce poleg majhne slike, ki je kazala Eufemijo kot osemnajstletno devojko. —

(Dalje pride.)

299

Tri želje.

Sedeli na trati pastirci trijé
In govor vrtili so kakor možjé.

„Najboljše na svetu oj papež živí,
Jé dobro in pije, svetnik se časti.“

Tako beseduje tam prvi pastir,
Tiara mu sveta vse sreče je vir.

„Ti lažeš,“ oglási tovarš se takó,
„Kdo neki preseže cesarju glavó?“

On vojske vojskuje in dela denar,
In fante pokliče v boj slavni vladar.

To vé, če pozabi on mene, pa sam
Jaz v vojsko krvavo tedaj se podam.“

„Brezumen pastirca ta govor je res,
Kdo želel bi vojske zdaj in pa nebes?“

Najrajši pastir bi jaz tukaj ostal,
In polje očetovo nekdam oral.“

Najprvo pastirci se zdaj sporekó,
Ker trdi vsak svoje potem se stepó.

In pasli pač skupaj odslej niso več
In govor vrtili svoj moder, sloveč.

Na polji tam ravnem le kamen stoji,
Nadpis pozlačeni na njem govori:

Junakom jaz kličem trem tukaj spomin,
Ki padli pod mečem so tvojim, Turčin.

y.

Z ô r a.

Izza gorâ se dviga dán
Svetál takó, takó krasán
Po sobi temnej šviga mi
In luči v njej zažiga mi.

Le švigaj dan po njej svetló
Užigaj luč po njej lepó
Proganjaj tmine mi iz njé
Ki dušo in teló moré!

V temini oj! se zgrudil bo
V svetlobi pa se zbudil bo
Moj duh otožen in temán
Na bedno zemljo prikován!

Ko siješ dan tu v sobo mi
Iz nje podiš tesnobo mi
Takrat mi šine luč v srcé
In misli v njem budí svetlé!

In krasno vstaja mi spomín
Iz srca jasnih globočín
Da nekdam mi napoči dan
Ko dvignol se bo duh solzán!

In v jasnem svitu bival bo
In radosti užival bo
Okóv temine oproščen
V svetlobi zlatej pomlajen!

—b—